

Hamvazószerdával megkezdődik a húsvéti előkészületi idő, a nagyböjt

A nagyböjt, a húsvétra felkészítő negyvennapos előkészületi időszak hamvazószerdán veszi kezdetét, amely idén február 17-ére esik. A keresztények ebben a bűnbánati időszakban hitük elmélyítésével, kiengesztelődéssel és böjttel készülnek húsvét ünnepére, Jézus Krisztus halálára és feltámadására.

A nagyböjt latin elnevezése *quadragesima*, negyvenet jelent, azt a negyven napot jelöli, ami hamvazószerdán kezdődik és húsvétvasárnap ér véget. A böjtöletről már a Szentírásban olvashatunk, ami soha nem öncélú cselekedetet jelöl, hanem mindig a bűnbánat, a gyász vagy az Istenhez forduló kérés, valamint a nemzeti tragédiákra való emlékezés kíséretjeként jelenik meg.

A böjtöt tartó ember külső jellemzői közé tartozik a bűnbánó öltözéke, a hamunak a fejre történő szórása vagy épp az ételtől-italtól való tartózkodás. A böjtnek a célja az ember Isten előtt való megalázkodásának kifejezésre juttatása, valamint a lélek megtisztulása, megújulása. A próféták különösen is hangsúlyozták, hogy a külső, fizikai böjt egy belső megújulást kell hogy szolgáljon, amelynek a felebaráti szeretet cselekedeteiben is meg kell nyilvánulnia (vö. Iz 58,3 kk).

A böjtöt és a böjti időszak hosszát illetően az Ószövetségben nem találunk egységes előírásokat, a nép Saul halála után hét napig böjtölt (1Sám 31,13), Dávid király bűnbánati böjtöt tartott, Mózes negyven napon át böjtölt mielőtt a tízparancsolatot, mint az Istennel kötött szövetségének alapokmányát kihirdette (Kiv 34,28). A zsidó nép negyven évig vándorolt a pusztában, Illés útja negyven nap és negyven éjjel tartott a Hóbre (1Kir 19,8), Jónás Ninive népét negyvennapos bűnbánatra kéri (Jón 3,3).

Az Újszövetségben is megjelenik a böjt. Anna prófétaasszony böjttel és imádsággal szolgálta Istent és várt a megígért Messiásra (Lk 2,37). Lukács evangéliuma szerint Jézus nyilvános működésének kezdetén negyven napra elvonult a pusztába (vö. Lk 4,1 kk), illetve az ő példája nyomán az első keresztény közösségek számára is alapvető volt a böjt és az imádságos lelkület: ezt teszik az apostolok elküldésekor (vö. ApCsel 13,2-3) és a keresztény elöljárók kiválasztása kapcsán is (vö. ApCsel 14,23). Mindennek az az üzenete, hogy a böjt és az imádság megtisztítja és felemeli a testet és a lelket, így az ember alkalmasabbá válik Isten szavának befogadására.

A keresztények számára azonban a legfontosabb példa Jézus böjtje. Ennek nyomán alakult ki az első századokban a negyvennapos böjt megtartása és a 4. századra már általánossá vált a keresztény világban. A böjti időszak egyben a felkészülés ideje volt a katekumenek részére a keresztségre, a nyilvános bűnösöknek a nagycsütörtöki feloldozásra, és mindenkinek a húsvéti misztérium ünneplésére.

A nagyböjt a 7. század óta hamvazószerdával veszi kezdetét, mivel a vasárnapot (az Úr napját) az Egyház nem tekinti böjti napnak. Húsvét ünnepe mozgó ünnep, ami azt jelenti, hogy a tavaszi nap-éj egyenlőséget követő első holdtölte utáni vasárnap ünnepljük. A Katolikus Egyház 1581-ben kánonban rögzítette azt a számítási módot, mely meghatározza ennek naptári idejét.

A böjti előírások a századok során enyhültek, mert amíg a 11. századig olyannyira szigorú böjtöt tartottak, hogy késő délutánig semmit nem ettek, a böjti napokon egyáltalán nem fogyasztottak húst, tejterméket és tojást, addig napjainkban az Egyház csak hamvazószerdára és nagypéntekre ír elő szigorú böjtöt a – 18 és 60 év közötti – hívek részére. E két napon és nagyböjt többi péntekén a 14 évesnél idősebb tagjait arra kéri az Egyház, hogy a böjti fegyelem megtartásaként ne fogyasszanak húst és a legfeljebb háromszori étkezés részeként csak egyszer lakjanak jól. A görögkatolikus közösségekben hamvazószerda előtti hétfőn kezdődik a nagyböjti időszak.

Mіндеzen előírások mellett fontos rámutatni arra, hogy a húsételtől való tartózkodás nem tekinthető manapság önmagában böjti cselekménynek. A hús fogyasztása az ókori és középkori ember számára sokszor ritka, ünnepi alkalomnak számított, vagyis az erről való lemondás az adott kultúrában valóban a bánat és az önmegtagadás alkalmas kifejezőeszközének bizonyult. E gondolatot tovább folytatva, kiegészítve azzal, hogy az ószövetségi gyakorlatban az egyéni bánatnak is számos formája lehetett, kérdésként áll a külső böjt gyakorlata a modern ember előtt, azaz mi az az érték, szokás az életünkben, amihez általában ragaszkodunk és az Isten előtti meghajlás jeleként szívesen lemondanánk róla? A mai kor embere számára a böjt nemcsak a hústól, hanem a dohányzástól, az édességtől, a szórakozástól, a wellnestől stb. való tartózkodást is jelenti, de mindez mit sem ér, ha nem jár belső megújulással, amolyan negyvennapos lelki méregtelenítéssel, amelynek végén Istenhez kerülünk közelebb.

Szent Máté evangélista szavai mai is aktuálisak: „Amikor böjtöltök, ne legyetek mogorvák, mint a képmutatók! Keserű arcot mutatnak, hogy az emberek meglássák rajtuk a böjtölést. (...) Amikor te böjtölsz, illatosítsd be hajadat és mosd meg arcodat, hogy az emberek ne vegyék észre böjtölésedet, csak Atyád, aki a rejtekben jelen van!” (Mt, 6,16-18) Böjtölésünk során legyünk alázatosak, hogy újjászülethessünk Jézus feltámadásának titkában.

Az idei évben a pandémia miatt az Istentiszteleti és Szentségfegyelmi Kongregáció átmenetileg módosítja a nagyböjt kezdetén szokásos [hamvazkodás szertartásrendjét](#): „Miután a pap imádsággal megáldotta a hamut, és meghintette szenteltvízzel, szó nélkül a templomban jelen levő hívekhez fordul, és mindössze egyetlen egyszer mondja el mindenkinek a Római misekönyv formuláját: „Térjetek meg és higgyetek az evangéliumban” vagy: „Emlékezzél, ember, hogy porból vagy és porrá leszel!” Ezt követően a pap lemossa a kezét, felölti a száját és az orrot eltakaró maszkot, majd mindenkit meghamvaz, aki eléje járul, vagy pedig ő maga megy a helyükön maradó hívekhez. A pap ujjai közé veszi a hamut és minden hívő fejére hint belőle, anélkül, hogy bármit is szólna.”

Minden kedves olvasónknak áldott nagyböjti, felkészülési időt kívánunk!

Veres András győri megyéspüspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) elnöke február 17-én, szerdán 18 órakor Győrben a Nagyboldogasszony-székesegyházban celebrál szentmisét hamvazószerda alkalmából.

Forrás: MKPK Sajtószolgálat

Magyar Kurír
2021. február 16., kedd | 18:39